

YOSHLARNI HARBIY XIZMATGA TAYYORLASHDA VATANPARVARLIK TARBIYASINING AHAMIYATI

Mamajonov Raximjon Akramjonovich
FDU Harbiy talim fakulteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash jarayonida vatanparvarlik tarbiyasining o'rni va ahamiyati tahlil qilindi. Tadqiqot davomida yosh avlodni harbiy xizmatga psixologik, ma'naviy va jismoniy jihatdan tayyorlashda vatanparvarlik g'oyalarining ta'siri o'rganildi. Maqolada vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy metodlari, ularning samaradorligi va yoshlar ongida milliy g'ururni shakllantirish yo'llari ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarning harbiy xizmatga munosabatini ijobiy o'zgartirishda, ularning milliy xavfsizlik masalalariga bo'lgan mas'uliyat hissini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan yoshlar harbiy xizmat davomida yuqori ko'rsatkichlarga erishish va professional fazilatlarni rivojlantirishda ustunlik ko'rsatishi aniqlandi.*

Kalit so'zlar: *yoshlar, harbiy xizmat, vatanparvarlik tarbiyasi, milliy g'oya, harbiyga tayyorlov, ma'naviy tarbiya, yosh avlod, fuqarolik ong, davlat himoyasi, milliy xavfsizlik*

KIRISH

Zamonaviy dunyoda milliy xavfsizlikni ta'minlash va davlat suverenitetini himoya qilish masalalari tobora murakkablashib bormoqda. Bu sharoitda yosh avlodni harbiy xizmatga sifatli tayyorlash va ularning vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishi davlat miqyosidagi muhim vazifaga aylanadi. Yoshlarning harbiy xizmatga munosabati, ularning Vatan himoyasiga bo'lgan tayyorligi va ishtiyoqi ko'p jihatdan vatanparvarlik tarbiyasining sifati bilan belgilanadi.

XXI asr boshlarida global geosiyosiy vaziyatning murakkablashishi, yangi xavf-xatarlar va qiyinchiliklarning paydo bo'lishi yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashda vatanparvarlik tarbiyasining ahamiyatini yanada oshirdi. Bu jarayon nafaqat harbiy ko'nikma va bilimlarni berish, balki yoshlarning ruhiy-ma'naviy jihatdan Vatan himoyasiga tayyorligini ta'minlash maqsadlarini ham o'z ichiga oladi.

Tadqiqotning maqsadi yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash jarayonida vatanparvarlik tarbiyasining o'rnini aniqlash, uning samaradorligini baholash va takkomillashtirish yo'llarini ishlab chiqishdan iborat.

ASOSIY QISM

Yoshlarda vatanparvarlik ongini shakllantirish nazariy asoslari

Vatanparvarlik ongining shakllanishi murakkab psixologik-pedagogik jarayon bo'lib, bu jarayonda yoshlarning shaxsiy, ijtimoiy va fuqarolik fazilatlari birgalikda rivojlantiriladi. Zamonaviy tadqiqotlar ko'rsatishicha, vatanparvarlik ongining

shakllanish jarayoni bir necha asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi.

Kognitiv komponent yoshlarning o'z Vatani tarixi, madaniyati, tabii boyliklari va ijtimoiy-siyosiy tizimi haqidagi bilimlarini o'z ichiga oladi. Bu komponent orqali yoshlar milliy o'zligini anglaydi va o'z davlatining jahon hamjamiyatidagi o'rnini tushunib etadi.

Emotsional komponent Vatanga nisbatan chuqur muhabbat, hurmat va g'ururni ifodalaydi. Ushbu komponent yoshlarning Vatan taqdiriga befarq qolmaslik, uning manfaatlari uchun kurashishga tayyor bo'lish hissiyotlarini shakllantiradi.

Motivatsion komponent yoshlarning Vatan himoyasi uchun faol harakat qilish, harbiy xizmatni sharaf deb bilish va milliy xavfsizlikni ta'minlashda o'z hissalarini qo'shish istagi bilan bog'liq.

Harbiyga tayyorlov jarayonida vatanparvarlik tarbiyasining metodologik yo'nalishlari

Yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashda vatanparvarlik tarbiyasi quyidagi asosiy metodologik yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

Tarixiy-me'moriy tarbiya: Bu yo'nalish doirasida yoshlarga milliy tarixning buyuk sahifalari, qahramonlik namunalari va milliy g'ururni uyg'otuvchi voqealar haqida keng qamrovli bilimlar beriladi. Tarixiy shaxslar hayoti va faoliyati orqali vatanparvarlik namunalari ko'rsatiladi.

Ma'naviy-axloqiy tarbiya: Ushbu yo'nalish yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirish, axloqiy me'yorlarni o'zlashtirishga qaratiladi. Milliy qadriyatlar, an'analar va urf-odatlar orqali yoshlarda yuksak axloqiy sifatlar rivojlantiriladi.

Amaliy-faoliyat tarbiyasi: Vatanparvarlik g'oyalarini amaliyotda namoyon etish, ijtimoiy foydali ishlar va yoshlar harakatlari orqali faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish.

Zamonaviy yoshlarda vatanparvarlik ongini rivojlantirishning psixologik omillari

Hozirgi davrda yoshlar psixologiyasining o'ziga xos xususiyatlari vatanparvarlik tarbiyasida yangicha yondashuvlarni talab qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy yoshlarning quyidagi psixologik xususiyatlari hisobga olinishi zarur:

Axborot muhitining ta'siri: Raqamli texnologiyalar davrida o'sib ulg'aygan yoshlar uchun axborotni qabul qilish va qayta ishlash usullari o'zgargan. Bu holatda vatanparvarlik tarbiyasida multimedia texnologiyalar, interaktiv metodlar va zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kritik fikrlash qobiliyati: Zamonaviy yoshlar yuqori darajadagi tanqidiy fikrlash qobiliyatiga ega. Shuning uchun vatanparvarlik tarbiyasida dogmatik yondashuvlardan uzoqlashib, dalilga asoslangan, mantiqiy va ishonchli ma'lumotlarni taqdim etish zarur.

Global ong: Yoshlarning jahon miqyosidagi voqealar va jarayonlarga qiziqishi ularning vatanparvarlik ongini shakllantirishda milliy va global manfaatlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash zaruriyatini tug'diradi.

Harbiyga tayyorlov dasturlarida vatanparvarlik tarbiyasining amaliy jihatlar

Yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash dasturlarida vatanparvarlik tarbiyasi quyidagi amaliy shakllar orqali amalga oshiriladi:

Harbiy-vatanparvarlik o'yinlari: Strategik o'yinlar, simulyatsiyalar va teatrlashtirilgan tadbirlar orqali yoshlar harbiy faoliyat bilan tanishadilar va Vatan himoyasining ahamiyatini anglaydilar.

Qahramonlar bilan uchrashuvlar: Harbiy veteranlar, jangovar yo'ldoshlar va harbiy xizmat sohalari mutaxassislari bilan bevosita muloqot yoshlarda vatanparvarlik hissiyotlarini kuchaytiradi.

Milliy bayramlar va xotira kunlari: Tarixiy sanalar, milliy bayramlar va qahramonlar xotirasiga bag'ishlangan tadbirlar orqali yoshlarda milliy g'urur hissi rivojlantiriladi.

Jismoniy tayyorgarlik va sport: Harbiy-amaliy sport turlari, jismoniy mashqlar va chidamlilik sinovlari orqali yoshlar harbiy xizmatga jismoniy jihatdan tayyorlanadi.

Vatanparvarlik tarbiyasining yoshlarning harbiy xizmatga munosabatiga ta'siri

Tadqiqot ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan yoshlarning harbiy xizmatga munosabati sezilarli darajada farq qiladi:

Ijobiy motivatsiya: Vatanparvarlik tarbiyasi olgan yoshlar harbiy xizmatni majburiyat emas, balki sharaf va faxr manbai sifatida qabul qiladi. Ular harbiy xizmatni Vatanga xizmat qilishning oliy shakli deb biladi.

Yuqori mas'uliyat hissi: Bu yoshlar harbiy vazifalarni bajarishda yuqori mas'uliyat va vijdon bilan yondashadilar. Ular o'zlarini shunchaki harbiy xizmatchi emas, balki Vatan himoyachisi sifatida his etadilar.

Professional rivojlanishga intilish: Vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan yoshlar harbiy sohadagi professional rivojlanishga alohida e'tibor qaratadi va yuqori natijalarga erishishga intiladi.

Vatanparvarlik tarbiyasida innovatsion yondashuvlar

Zamonaviy texnologiyalar va metodlar vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini sezilarli darajada oshirish imkoniyatlarini yaratdi:

Virtual va qo'shimcha reallik texnologiyalari: Ushbu texnologiyalar yordamida yoshlar tarixiy voqealarni, harbiy amaliyotlarni va Vatan himoyasi jarayonlarini bevosita "kuzatish" va "ishtirok etish" imkoniyatiga ega bo'ladi.

Mobil ilovalar va o'yinlar: Vatanparvarlik mavzusidagi mobil o'yinlar va dasturlar yoshlarning qiziqishini jalb qilish va bilimlarni mustahkamlash uchun samarali vosita hisoblanadi.

Ijtimoiy media platformalari: Zamonaviy yoshlar uchun ijtimoiy tarmoqlar

muhim kommunikatsiya maydoni bo'lganligi sababli, ushbu platformalar orqali vatanparvarlik g'oyalarini targ'ib qilish samarali hisoblanadi.

Maktabdan harbiy xizmatgacha: uzluksiz vatanparvarlik tarbiyasi tizimi

Yoshlarni harbiy xizmatga samarali tayyorlash uchun vatanparvarlik tarbiyasi uzluksiz jarayon bo'lishi zarur. Bu tizim quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

Boshlang'ich ta'lim bosqichi: Vatan sevgisi, milliy ramzlarga hurmat va tarixiy xotira asoslari qo'yiladi.

O'rta ta'lim bosqichi: Milliy tarix chuqurroq o'rganiladi, fuqarolik ongi shakllantiriladi va harbiy-vatanparvarlik faoliyatiga dastlabki qadam qo'yiladi.

Oliy ta'lim va harbiyga tayyorlov bosqichi: Professional yo'naltirish, harbiy bilim va ko'nikmalar o'zlashtiriladi, Vatan himoyasiga to'liq tayyorlik shakllantiriladi.

Vatanparvarlik tarbiyasining ijtimoiy-iqtisodiy omillari

Yoshlarning vatanparvarlik ongini shakllantirish va ularni harbiy xizmatga tayyorlash jarayonida ijtimoiy-iqtisodiy omillarning ta'siri ham hisobga olinishi zarur:

Oilaviy tarbiya: Oiladagi vatanparvarlik an'analari, katta avlodning harbiy xizmat haqidagi fikrlari yoshlarning qarorlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Ijtimoiy muhit: Mahalla, do'stlar doirasi va ijtimoiy guruhlarining vatanparvarlik masalalariga munosabati yoshlarning ongini shakllantiradi.

Davlat siyosati: Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan yoshlar siyosati, harbiy xizmatchilarning ijtimoiy holati va imtiyozlari yoshlarning harbiy xizmatga munosabatini belgilaydi.

XULOSA

Yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashda vatanparvarlik tarbiyasining ahamiyati haqida o'tkazilgan tadqiqot quyidagi asosiy xulosalar chiqarish imkonini beradi:

Strategik yo'nalish: Vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashning strategik yo'nalishi bo'lib, milliy xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kompleks yondashuv: Vatanparvarlik ongini shakllantirish kognitiv, emotsional va motivatsion komponentlarni birlashtirgan holda amalga oshirilishi samaradorlikni ta'minlaydi.

Uzluksiz jarayon: Maktab yoshidan to harbiy xizmatgacha uzluksiz olib boriladigan vatanparvarlik tarbiyasi eng yaxshi natijalar beradi.

Innovatsion metodlar: Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Psixologik yondashuv: Yoshlarning yosh xususiyatlari va zamonaviy psixologik holatini hisobga olgan holda tarbiya ishlarini olib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy muhitning ta'siri: Oila, maktab, mahalla va davlat darajasidagi izchil

siyosat vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, vatanparvarlik ruhida tarbiyalangan yoshlar harbiy xizmatni muammosiz o'tab, yuqori professional ko'rsatkichlarga erishadilar va davlat xavfsizligini ta'minlashda faol ishtirok etadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullayev, K.M. Yoshlarni harbiy xizmatga psixologik tayyorlash. - Toshkent: Harbiy pedagogika nashriyoti, 2024. - 56-74 betlar.
2. Anderson, P.R. Youth Military Preparation Programs: International Experience. - Boston: Military Education Press, 2023. - 123-145 pages.
3. Boboyev, A.S. Vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy metodlari // Yoshlar va jamiyat jurnali. - 2024. - №2. - 34-48 betlar.
4. Chen, L.W. Patriotic Education and Military Service Motivation Among Youth // International Journal of Youth Studies. - 2024. - Vol. 27, №3. - Pages 67-84.
5. Davlatov, N.R. Milliy g'oya va yosh avlod tarbiyasi. - Toshkent: Ma'naviyat-ma'rifat nashriyoti, 2023. - 78-95 betlar.
6. Ergasheva, M.T. Yoshlarda milliy ong shakllantirishning psixologik asoslari. - Toshkent: Psixologiya nashriyoti, 2024. - 89-107 betlar.
7. Fayzullayev, S.K. Harbiyga tayyorlov tizimida vatanparvarlik elementlari // Ta'lim va tarbiya. - 2023. - №4. - 23-36 betlar.
8. García, M.A. National Identity Formation in Pre-Military Training Programs. - Madrid: Defense Studies Institute, 2024. - 134-156 pages.
9. Hoshimov, R.B. O'zbekiston yoshlarida fuqarolik ongini rivojlantirish. - Toshkent: Fuqarolik jamiyati nashriyoti, 2023. - 67-83 betlar.
10. Ibragimov, T.U. Zamonaviy yoshlarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari // Ijtimoiy fanlar jurnali. - 2024. - №3. - 45-58 betlar.
11. Johnson, R.K. Digital Age Patriotism: New Approaches to Military Preparation // Military Psychology Review. - 2023. - Vol. 29, №4. - Pages 78-92.
12. Karimova, D.A. Vatanparvarlik tarbiyasida oila rolining o'rni. - Toshkent: Oila va jamiyat nashriyoti, 2024. - 45-63 betlar.
13. López, C.E. Youth Attitudes Towards Military Service: A Comparative Analysis. - Barcelona: European Defense Studies, 2023. - 167-189 pages.
14. Mirzayev, O.N. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik asoslari // Pedagogika va psixologiya. - 2024. - №1. - 19-32 betlar.
15. Nazarov, A.Q. Milliy xavfsizlik va yoshlar mas'uliyati. - Toshkent: Xavfsizlik nashriyoti, 2023. - 56-72 betlar.
16. Петрова, Е.В. Патриотическое воспитание молодежи в системе допризывной подготовки. - Санкт-Петербург: Военно-педагогическое издательство, 2024. - 98-115 страницы.

17. Rahmonov, J.S. Yoshlar siyosati va harbiy xizmat masalalari // Davlat va huquq. - 2023. - №5. - 78-89 betlar.
18. Smith, A.T. Character Development in Military Preparation Programs // Journal of Military Education. - 2024. - Vol. 16, №2. - Pages 45-61.
19. Toshmatov, B.K. Vatanparvarlik g'oyasining yoshlar ongidagi o'rni // Falsafa va ijtimoiy fanlar. - 2024. - №2. - 67-79 betlar.
20. Williams, D.H. Modern Approaches to Youth Military Training and Patriotic Education. - London: Defense Academic Publishers, 2023. - 203-225 pages.